

SZÉKELYSÉG

POLITIKAI HETILAP.

Megjelenik minden hétfőn.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 8 K., fél évre 4 K., negyed évre 2 K., egy hónapra 1 K. Egyes szám ára 16 fillér. Nyitlár sora 40 fillér

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. NAGY BÉNI ügyvéd.

SZERKESZTŐSÉG Dr. Nagy Béni ügyvéd irodája Csikszeredában, hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

KIADÓHIVATAL. „Székelység” könyvnyomdája Csikszeredában, hová a hirdetések, nyitlári közlemények, előfizelési pénzek stb. küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza. Hirdetési díjak országosan számítatnak.

Tévedések.

A nemzetiségi feszülődések örökös változataiban egyik legcsunyább jelenség a mostani horvát obstrukció. Ez a provincia, mert hiszen a Magyarország szemben fennálló köteleknél fogva egyébnek nem nevezhető, 1848 óta állandóan álmadozik s a szerint a mint az időnkénti kormányok enyhébb vagy keményebb kézzel tartották a gyepőt, cukrot nyalt, vagy toporzékolt s nem gondolja meg, hogy márcsak maga az a viselkedés, melyet az 1848/49-ki szabadságharcban Magyarországgal szemben tanusított, örökre érdemtelenné tette annak kedvezményeire.

Meg vagyunk győződve, hogy ennek a csunya viselkedésnek alattomos cinkostársai a szászok, az oláhok, a tótok, mert ha a horvátok 40 esztendő óta mostanig meg sem kísérelték Magyarországgal szemben ezt a cudar fellépést, nem is ő náluk érlelődhetett meg az, hanem beléjük suggerálta valamelyik jóakaró barátunk s talán éppen az oláh, minthogy ez az obstrukció nagyon is hasonlít a Vajda urban le-törött oláh izetlenkedéshez. És ha megengedjük azt is, hogy része van abban a Polónyi-féle fiúmei kirándulásnak is,

nem fojthatjuk el magunkban, hogy a bátorságot mégis inkább a levegőben lévő kontagiumok szolgáltatták, melyek az önállóság eszméjét s az azutáni törekvést mind nagyobb körben terjesztik szét.

Hát ez igazán szép s mi magunk részéről a törekvést jogosultnak is tartjuk mindazon esetekben, melyekről történelmi bizonyossággal kimutatható az állandóság, csak hogy éppen ez a feltétel az, melyen idáig minden kísérlet megtörtött s meg is fog törni, amíg a hágai konferencia nagy célja az óhajtott eredményt el nem éri. Nem is említve a környező nagyhatalmak vasgyűrűjét, mely minden pillanatban megfojthatja az utjában lévő kisebb államokat. Kétségtelen, hogy a terjeszkedési vágyat egyiknél sem lehet elnyomni, ez kisebb-nagyobb részben politikai jogtalanság, mely kihívja az elnyomni szándékolt terület védelmét, visszatorlási vágyát, miből fejlődik a küzdelem, a háborgás, a normális állapot megzavarása, a körötte nagyhatalmak kereskedelmi számításainak összekuszálása, mi aztán maga után vonja az elnyomást, az összemorzsolást. A töprengés, a küzdelem, a saját lábón járási akarat hiába való lesz, következik a szétbomlasztás és a beolvasztás és akkor a homokóra meg-

fordítása. Minden kis állam erőlködésének előbb-utóbb ez az eredménye s ha szép is az önállóság derűs napja, az az élvezhető gyümölcsöket oly magas lákon érleli, hogy azokat kis embereknek leszedni képtelenség.

A nagy szlávbirodalom eszméje nem fogja elrémíteni Magyarországot kötelesege teljesítésétől. Emlégethetik a XXX-dik törvénycikk revízióját, sőt ha tetszik, hirdessék a szeparációt, mi azzal nem sokat gondolunk, mert jól tudjuk, hogy a nagyhatalmi állás megingatása nem a tisztelt nemzetiségi urak feszülődésétől függ, de azt is tudjuk, hogy azok az eszközök, melyekkel törekvéseiknek súlyt akarnak kölcsönözni, csak arra valók, hogy létjogosultságukat annál kétségesebbé tegyék.

Ugyan mit akar az oláh, a szász, a tót és még a horvát is az önállóság által elérni? Talán azt, hogy Erdély Oláhországgal egyesíttessék; régi ábránd és annak is marad, hiszen csak idő kérdése az oláh királyság fennállása is, élete markozis alatt áll, amíg a német éter injekciókkal tengetheti; vagy a szász talán a bánáti német koloniákkal akarja hatalmi állását megszilárdítani s bajor-szász csatornákon öntözni, hát próbálja meg, ha tudja; vagy a tót, talán a cseh-morva és lengyel löredék-

kel kívánna egy 35 napos országocska kikerekíteni, a mennyi t. i. egy fégyvergyakorlatra elégséges; vagy a horvát, no hiszen 8 kis vármegye, a néptelen Dalmácia és a tengerpart fain királyság is lenne!

Szép, szép az önállóság és szabadság eszméje, az tagadhatlan, de midőn a számban és kiterjedésben az összes túlhaladó Magyarország is ez irányban lenyűgözve van és midőn Sweicot is csak addig türük a nagyhatalmak, amíg a hozzá menekülő forradalmárokat, trónfelforgató elemeket és nemzetközi gyilkosokat képes feketén tartani: ne higgyék az alakult és alakulni álmadozó országocskákat, hogy az európai államok sorában állandó helyet biztosíthatnak maguknak. E mellett pedig a számitásból soha se feledjék ki azt a viszonyt, a melyben állanak más államok, nemzetek, nemzetiségek avagy fajokkal szemben, legyen az alárendeltségi, társulási, szerződési vagy más közösségi kapcsolatból folyó. Nem lehet azt csak úgy kurtán-furcsán megszüntetni, ahhoz soknak is van hozzászólása és valameddig az abszolutorium kezékben nincs, bizony mindig számadásra szoríthatók.

Igy volnánk Horvátországgal is, mert hiszen az egyezménynek már csak

A „SZÉKELYSÉG” TÁRGÁJA.

Visszapillantások.

(Folytatás.)

Mi volt hát mégis az oka annak a nagy izgatottságnak, ész nélküli lótas-lutasnak, izellen politikai kapkodásnak? Talán csak nem egy kézsorítás, vagy elismerő vállveregetés! Én Istenem, hát ró szorult erre a székely pap! Hát ilyen kenyérré nőtt volna fel az? Ezen a penészes karajon kényszerült rágódnai az? Forduljunk el e szomorú képtől s vigasztaljon a tudat, hogy ez lehetetlen, hogy erre a feltételre komolyok nincs s csak a pillanat heve működött a hazafiatlanságtól távol álló szivekben. Azt azonban mégis el kell mondanunk, hogy Székelyföldön politikát csinálni csak a papság és polgárság együttes működése képes s annak a katolikus vallásnak felmentő őrői, melynek alapja a szeretet s mely ezért annyi évszázadon keresztül keserves üldözésnek volt kitéve, most a türelmetlenség ostorát hiába is vennék kezéikbe.

A nép józan esze a független emberek tanácsát tartja követendőnek s ha némelyek szuggerálása még elfogadható volna is, ugyan kit ne ejtene gondolkodóba az a nagy hajsza, az a sok ok nélküli gyűléselés s a név nélküli portentumok zaklató kapuzása? Rosszul ismeri fajunkat az, ki arról politikai

kiskoruságot tételez fel. Azok az eszközök csak a tusházi, kászoni, szentmártoni és szentgyörgyi eredményeket idézhetik elő, de arra, hogy megfontolás tárgyává télessenek, igen kezdetlegesek. Aztán maga a nép irtózik is minden politikai kísérletezéstől, jól tudja, hogy minden újabb változás újabb teherrel jár. A szentmártoni piactéren, a szeredai tanácsház előtt, a karcolvi templom alatt, a gyergyószentmiklósi főtéren hallott már elég nagyhangú ígéretet. Nem teljesedett be semmi, még csak a kutyadót sem tudtuk megszüntetni. Ugyan mi haszonnal járhatna az az esdve esdelt revízió? Nem mindegy a népre, ha hányatott élete után, halálát a jegyző vagy a pap protokollálja? A nép politikája a türelem s midőn az végkép kimerül, a forradalom. Ám de hála a hazaszeretetnek, nehéz állapotaink közepett is távol van attól a székely, mert a századok tanúsága szerint, annak is mindig ő adta meg az árát.

Talán azt a folyton kísérő kérdést azzal lehetne megoldani, ha az egyházak vesztett joga a lelkesi jövedelmek kiegészítésére államilag megváltatnék.

Fennebb említettem, hogy a Weckerle I. kormány hatalmas erőt narkotizmus alatt tartotta egy eléggé meg nem fontolt korai lépés az egyházpolitika s ha az három törvényben hatalmas hajtásokat is teremtett, annál jobban elhanyagolta az ország gazdasági életének fejlesztését az 1894. évi XII-dik t.-cikkben. Ez a törvény a közbir-

lokosságok teljesen ellenőrizetlenül hagyott szervezetében ép oly káros, mint az 1870. évi XXXVII. t.-c. Egyik a székelység véré, másik a vagyonát tette könnyen kiszípolozhatóvá. A nagy erő nem tudta érvényesíteni magát az ország érdekében. Elmúlt, de nem dicstelenül kellett elmúlnia oly befolyások következtében, melyek a politikai életben állandóan utálatos szerepet játszanak.

Jött Bánffy a maga harmadrangu embereivel. Ettől a ravasz politikustól a jó indulatot megtagadni nem lehet. Hiába! A magyarság érdekében ez az államférfi tett legelőbbet és ha a szertelen obstrukció kezét meg nem bémítja, Horvátországgal és a nemzetiségekkel szemben ma más viszonyok állának fenn, ma Weckerle II. nek nem volna veritékes a homloka a Supiló-féle kirohanások miatt. És megtanuljuk azt is a harmadrangu kormánytól, hogy a jó indulat megbirkozik azokkal az esélyekkel is, melyek a fényes tehetségeket hosszabb ideig lekötve tartják. Bámulnunk csak azon kell, hogy ez a mozgékony ember saját szűkebb hazája és a székelység érdekében oly keveset tett, de talán az az ő nagysága, hogy elpattanó habbuborékokkal nem akart tüntetni. Ő maga mondta, hogy akarni tud s hisszük is, hogy még lesz tere az akarat érvényesítésére, mert bár a féktelen obstrukció elseperte, nem olyan szervező ember, aki egyetlen útésre kétszer is szörnnyt hal.

Székely Kálmán az ő állandó frázis özőnével szokta elriasztani azokat, akik utjában állottak és sikerült is taktikája sok esetben, de utóvégre az ellenzék mégis megsokalta örökös alkuvását, eredménytelen közvetítéseit s különösen lapos semmit mondó formuláit s elmenesztette őseihez. Alatta érte el tetőfokát a nemzeti követelések sürgetése, a pártok ádáz harca és minden becsületes jóindulatu törekvése készakaratosan félremagyarázta, a rövid idejű Héder-vary kísérlet után egy susterő lavina folyamot hagyott utódára, a jobb sorsra érdemes Tisza Istvánra. Ez a képzett politikus a tüzfolyamnak nem tudott határt szabni; az ország már nem tűrhette jogos követeléseinek örökös elodázását s midőn oly emberekkel vette körül magát, kik az állandó kapaszkodásban minden oldalról ellenszenvések voltak és ő maga sem tudott sem a mágnesi karban, sem a gentryk táborában számba vehető pártot biztosítani magának, el kellett bukni leginkább azért, hogy a kényelemben tulhajasodott főispánok nem ismerve a helyzetet, nem törődve a következőkkel, oly információkat adtak, mi egy veszedelmes kísérletre vezette s az aztán visszafelé sülvén el, 1906. elején őt és pártját szétrobbantotta.

Ekkor ébredt öntudatra az ország, hogy reményeiben annál nagyobb csalódás érje.

(Folyt. köv.)

első sorai is ezt mondják: „miután Horváth és Szlavonországi századok óta mind jogilag, mind tetteleg Szent István koronájához tartoztak.“ Hát azt hiszik a horvát urak, hogy e viszony megszüntetésére elég egy oktalan obstrukció? Nagyon tévednek. Hiszen itt végső esetben szerepe van Uchacius és Máxim uraknak is és tapasztalásból tudjuk, hogy ezek az urak nem tréfoloznak s mire ott tul a rácson magukhoz térnek, úgy találják, hogy meg van ugyan a régi Horvátország még Szent István koronájában, de ők már egy más világban obstruálnak.

Az állami közösség feltételeivel tehát ne éljenek vissza, mert mégis csak jobb a hideg barátság, mint az agyon szorító szláv testvéri szeretet.

A székelyek.

— Irta: Balássy Dénes. —

Erdély Magyarország fellegrára! — ezt mondotta egykor Kossuth Lajos. De vajjon mit ér és meddig tarthatja magát még a természettől legerősebb fellegrár is, ha nincs benne egy, a modern kultúra és közgazdaság néprajmi eszközeivel jól felszerelt helyőrség, vagy ha többé-kevésbé hiányzik a fellegrárból (Románia, Kelet és a Balkán határán), a hazafiság, az érdek és a história vaspáncéljába öltöztetett katonaság?

Most, hogy nemrég az erdélyi részek törzsmagyar földjéről mintegy kétszáz főnyi székely kisbirtokos (az erdőtörvények módosítása ügyében) járt Budapesten, időszzerű és országos érdek rövid, de áttekinthető szempillantást vetni Erdélyben a székelység múltjára és az abból fejlődött viszonyokra.

Sok politikai tanulság rejlik az országra nézve a székelyek külön történetében. Az első jelenség mindjárt az, hogy mikor János Zsigmond a székelyek egy részét megfosztja ősi szabadságuktól (1562) és darabontokat szervez, zürzavar keletkezik Erdélyben és tótagast állnak a viszonyok; de mikor Báthori és Bocskay visszaadják nekik régi szabadságaikat, elkövetkezik Bethlen Gábor alatt Erdély aranykora. E korszak után a székely, magyar és a szász a török-adot kiegyező arány szerint fizetik.

A török fájárom után következett a bécsi vasjárom: a Leopoldi diploma, Erdélynek katonai béklyóba verése és fokozatos politikai hanyatlása. Először is a székelyeknek eset a habsburgi kormányzat. Gazdaságilag és politikailag ma szinte elképzelhetetlen foku adókkal és katonai harárcsal sanyargatták őket, a papiros-diploma ellenére. Először a kezét-lábát kellett kettőtörni Erdélynek; a fejét ugyanis könnyen el lehetett szédíteni jövedelmező hivattal és grófi címmel. „Annyi nálunk a titulus, hogy egész Erdély sem elég nekünk vitulusnak“.

A siculicidium 1763-ban történik. — Véres erőszakkal kényszerítik ekkor a székelységet: katonáskodásra, állandó adózásra, határfőri szolgálatra. Adjanak legalább közülünk való tiszteket! — hiába rimázkodtak. A székely nép kész példája ily módon az osztrák katonai kényuralomnak s vak eszköze a kolozsvári polgári guberniumnak. Ez a kétoldalú zsarnokság törte meg leginkább a székelyben a törzsi alkotó-erőt, a hagyomány szellemét, az első sorba törekvést, — de hát még sem végképpen.

Mikor híre futott 1848-ban, a rég várt Unió megkötése után, hogy tul a hegyeken támadás készül; gyujtogatnak, öldöklik odaát testvéreiket, a magyarokat: erre megmozdulnak a hegyek és megindulnak a Hargita fenyvesei. Hiába, vér vízzé nem változik. Mintegy 25—30 ezer székely vett

részt a szabadságharcban, mint honvéd, határfőri, mint önköltségű lófő, mint nemzetőr. És hogyan vett? „Nem mondom én — előre székelyek! előre mentek ugyanis hős fiúk! — éneklé Petőfi. Néhol egész székely faluknak legénysége, virága hullott el és veszett oda végképp.

Mert a székely föld eleitől fogva kicsiny és zárt terület, de erős nép földje volt mindig. Népe: egregii et agiles, — vitélző és gyorsaságos nép. Kelet és Dél ütközőpontján állva mindig, a határszélen, két észszel és két arccal: folytonos vigyázásban élt. Katonáskodása metlett ösidőktől fogva főfoglalatossága a csekély gabonatermelés mellett: állattenyésztés, erdőléso és borvizhordás, épület- és faneműek fölglyártásából állt. Az erdők és völgyek tisztásain, legelőin, szállásain letelepedtek az ország és a fejedelem számára a szürkeszörű kövér ökrök, s ugyanazok nevelték hajdan a székely mint lovas nép alá, a hadi paripákat. Ezen védelmezte idegen betörés ellen magát s a szász városokat; nyugat felé pedig gyalog és lovas-csapatáival őrizte: Gyulafehérvárt, Kolozsvárt, Nagyváradot, Huszót, Jenőt, Lugost, Lipát. Békességben lakhatóvá tette a földet, erdőt irtott, háziipart üzött, községet szervezett s meghonosította a vallási türelmet. Hogy Erdély a lelkiismereti szabadság országa lett az főleg a székely vitézek szabad érzésű tulajdonságainak köszönhető. „Mindem vallás jó vallás, csak a kárvallás rossz vallás“, — mondotta a székely.

Szabad földjére bocsátotta 1672-ben, megtörte, később testvérül fogadta az örményt, azt a keleti néptörédeket, melyet idővel szivben-telekben magyarrá tett.

Faji sulya és erejének titka eredeti székely alkotmányában keresendő és található meg. Az lényegében véve katonai demokrácia volt, és a székelyeknek mind a rendi, mind az erdő- és birtokviszonyai ennek a honvédelmi demokráciának a lét-föltételeihez voltak illesztve. Székely alkotmányának éppen az erős faji és katonai szervezete miatt (hogy vallásfelekezetiileg és politikailag darabokra téphessék valamiképp), volt számtalan üldöztetésnek kitéve. Sokal sanyargatták és nagyon sokal szenvedett. Mindig kérték, kívánták, követelték tőle valamit: vért, prezidiumot katonát, pénzt, gabonát, szénát, zabot, ökröt, de rendszeren soha sem adtak helyébe semmit, sem kulturát, sem ipart, sem tudományt, sem a miből lassanként kiforgatták székelymagyar vitézi önérték helyett, erős magyar állampolgári öntudatot. Holott tehetségei mind fizikai, mind szellemi tekintetben, határozottan elsőrendűek. Sok jó család és hazafi került ki közülök. Hazánkban az: Ambrus, Andrásy, Apor, Csáki, Cserei, Balássy, Becze, Béli, Beteg, Benedek, Bors, Bod, Bodola, Daniel, Endes, Gecző, Gegő, Imecs, Jakab, Jancsó, Kálnoki, Kun, Máthé, Mikés, Mihály, Mikó, Nemes, Orbai, Osvát, Sándor, Sebesi, Senyői, Szász, Török, Ugron stb., ezek mind székely magyar eredetű családok.

A mit évszázadok óta kerest, kívánt, erőszakolt a székely, azt a vérben, jogban, pénzben hozott sok áldozat után, utóvégre elérte. Egyesülhetett teljesen 1848—1867-ben, összeforrtatott végképpen testvéreivel a magyarokkal.

De hát mit tapasztalunk 1867 után? Az alkotmányos magyar állami élet, amint remélhető volt, éppenséggel nem lendítette föl a székely földet és népét. A politikai, gazdasági és kulturai egység óta Erdély és Magyarország között: nemhogy virágzóban és terjeszkedőben, nemhogy hódító és beolvasztó uton, de roskatag hanyatlásban, folytonos vérvészítésben szenved és csökönő kivándorló-félben van a székelység. Sokféle annak az oka: ime egy pár belőle.

Nyilvánvaló dolog, hogy az ősi módon mivel és csekély terjedelmű székely föld sovány jövedelme, minden gazdasági kapcsolatlanság nélkül üzött állattenyésztése

a szerencsésen szapora és folyvást szaporodó székely népet magát eltartani, sem a modern állam közterheit és kívánalmait megbirni és kielégíteni nem tudja. A székelység nagy része ma is román kukoricából él. A nép tekintetét a történelmi hagyomány, a fenygető veszély, a földrajzi helyzet folyton-folyvást dél felé, mindig Moldva és Oláhország felé irányította. És ezt a néptani tekintet napkeletől elfordítani, nyugatra irányítani okszerű gazdasági, vasuti és tarifa-politikával, keresetileg, gazdaságilag és iparilag összekötni a székelyt az alföldi magyarral: hát erre az egyszerű politikára a magyar államférfiak idáig még nem tettek rá. Széchenyi terve ellenére, a magyar állami vasutakkal az egész Székelyföldet óvatosan és szépen kikerülték, a székelyt oldalvást hagyták, csupa szász és oláh helysögen vitték azokat át s ekként mintegy lábat adtak a dákorománizmus ábrándjai alá.

Ott vannak, vagy inkább ott voltak a gyönyörű székely öserdők. Ma? A rengeleg községi havasok, fenyves erdők, ma sok helyütt tövig tarolva, másutt elherdálva, legtöbbször espekulálva, milliárdokon hevertek ott és pusztulnak el jelenleg azok, a miket szigorú székely statutumok őriztek, gondoztak napjainkig, holott közgazdaságilag okos és körültekintő kormánypolitika gyári alapon egészen új világot teremthet vala belőlük ott. Mert a székely fenyező kitűnő fa; világgiazi cikk; abból készílik mostanában Európa zenci hangszereit.

Ott van azután a közös ügyes katonáskodás. Azt az ujoncjutalékok, a melyet az erdélyi szász és oláh vármegyék emberanyaguk gyaroltsága miatt nem bírtak előállítani, azt az emberanyagot 1867-től 1890-ig, a tömeges kivándorlás kezdetéig, a székely székely legénységdől pótolták. Statisztikai adatokkal igazolható. És míg a székely Galiciában, Linzben, Boszniában katonáskodott, kereső kéz nélkül hagyva otthon szülőit és gyermeket, azalatt a szász és oláh a maga földjén szaporodott, lépcsedetli, gazdagodott. Hazaérkezve a katonaságtól, rendszeren a gallérján két-három csillaggal, hazaérkezve a nyomorba, szegénységbe a székely: hová legyen, mihez fogjon? Mert hiszen házigond, a keresethiány, az adó és a megváltatlan kepe vagy papbér, oly iszonyu mértékben nyomasztó! Ott volt Románia, ott van Amerika. Egyik rész clement szét a világba napszámosnak, másikkól lett: csendőr, rendőr, pénzügyőr, postás, vasutas, kocsis stb. Fiumétől Gyimesig hazánk déli része tényleg tele van effajta székely állami alkalmazottal. A közös szerencsétlenségben még ez az egy a szerencse.

Eros kulturközpontok, városi élet, hatványozott kerestet és társas műveltséget adó ipari telepek, gyári foglalatosság, nem voltak, nincsenek, nem bírtak kifejlődni a székelynek történelmi katonáskodása miatt. Korábban a mi háziipar volt a Székelyföldön, azt az iparosokkal együtt a Romániával való magyar-osztrák vámszerződést teljesen tönkre tette. E miatt sok jó székely iparos a nyomor és keserűség folytán Bukarestbe költözött át s ott román lesz belőle. Holott a Székelyföld csupa gyártelepnek való hely. Megvolna arra nézve itt minden föltétele mind a textil- és faiparnak, mind az agyag- és kőipar mindennemű nyers- vagy félgyártmányának. És ott vannak a csodás hatású ásványvizek, fürdőhelyek! De hát hol a tőke, hol a kormány, hol az ember s mindenek fölött: hol a megelőző ránevelés?

A tanulabb és erősebb székely tömegesen hagyja el szülőföldjét. Azt, aki otthon marad, faji erejében roncsolni kezdte már a kivándorlás folytán a szegénység, a rossz táplálkozás, a krumpli, a puliszka s főleg az alkoholizmus. És sem a székely közgazdaság, sem a papi és világi tanítóság, ennek a halálos méregnek kiirtására, nem akar a talpára állni. Mert hát nem az erdő-törvények szigorúságában van a legfőbb hiba. Azoknak drákói szigorát és bürokrá-

ciai kezelését, drágaságát, a községi közös jog szigorú föntartásával, kétségkívül alkotmányos ellenőrzés alá kell vetni. A főhiba az emberekben van: a mindennemű fa-, a bank-, a földspekulánsokban, a képviselő-líferánsokban, a közigazgatásban van.

A história tényleg magister vitae. Szük-séges ugyan a jelent megismerni, de a multat is tisztábban kell látni az eddig megszokott nézsmódnál. A mik hajdan a székely alkotmány révén erősen átfogó kapcsok voltak, a nemzetiségi, a hitvallási, a községi és a birtokjogi kötelékek, azok a regulák a Székelyföldön most igen meglazultak. Pedig hát az ut és a tanulság teljesen nyitva van.

A székelyek hajdan a hadmezőn, a saját székely zászlók alatt, inzurgenscek, népfölkelő hadsereg voltak. A székely hadnagy, bíró és pap pedig felelős volt a nép életéért, vagyonáért, lelkeért. Annak most is úgy kell lenni, még pedig a kultúra és a közgazdaság mezején. Erős városi és ipari középpontokat kell teremteni; nem csupán papi, hivatali és állami szolgálatra kell bízattatni a székelyt, de közgazdasági, kereskedelmi, ipari, technológiai szakismeretet kell adni neki, hogy így felszerelve, szemben az ölködő szomszédokkal, megvédelmezhesse apai örökségét s biztosíthassa magának és utódainak Erdélyben, Magyarországon fellegrárában, a jövendőt.

„Intem a nemcs országot, — ugymond testamentomában Bocskay István, — hogy a székely nemzetiségre nagy gondja legyen; úgy mind magának, mind az országnak birodalmában örökösök lehet“.

Egy közbirtokossági elnök és közs. bíró életveszélyes megtámadtatása.

A csikborzsovai közbirtokosságtól a gyimesközéplöki csángók ezeltől több mint egy évvel az u. n. „Hegyeshavast“ elfoglalták. A közbirtokosság birtokháborítási pert indított ellenük, amit első fokban megnyervén a csángókkal szemben, bíróság a birtok használatába visszahelyeztette magát. Ennek dacára a csángók részéről a jogtalan legeltetés a folyó évben erőszakosan tovább folytatott. A prévárikáló marhák behajtására mult hó 24-én az erdőpásztorok segítségére nagyobb számú borzsovai közbirtokos vonult ki. Köztük a bíró és közbirtokossági elnök Kovács Simon is. A hajtás elkezdődvén, a bíró, mint beteges ember a hajtóktól, kikkel 3 csendőr is volt, egy másik társával lemaradt.

Eközben a hajtók elfogtak körülbelül 10 darab marhát és ennek híre a csángók mindenfelől kicsődültek a Hegyeshavasra. Persze a hajtást megakadályozni nem tudták, azonban a csendőrszervező kérdezősködéséből észrevették, hogy a bíró lemaradt.

Mindjárt összesugtak s gondoltak merészet és nagyot. A hajtóktól lemaradtak ők is és keresni kezdték a bírót. A gyanutlanul a Hegyeshavas teteje felé menő bíró szerencsétlenségére épen belejűk botlott. Felismerte életveszélyes helyzetét. Először egy közeli esztenába akartak menedéket keresni. Mikor azonban a csángók egy vad indián törzs csatakiáltása mellett fejszékekkel és karókkal felfegyverkezve az esztena felé rohantak, úgy próbált segíteni magán, hogy az esztena elé kiállt, elővette pénzes tárcáját és a pénzt lobogtatva, kínálta őket, hogy azt fogadják el tőle a marhákért biztosítékul és abból váltsák ki.

Nem használt. Lefogták. Egyrésze agyon akarta verni, a másik, kinek a bíró előbbi ajánlata fülébe csengett, az agyonütést akadályozta s végül egymás között elegyedtek oly dulakodásba, hogy az inget egyik-másikáról letépték.

Ez történt reggel 9 órakor. A többség azt határozta, hogy a bírót kezeljék fogolyként, míg ő maga az elfogott marhákat visszahajtatja Gyimesközépkökre.

Erős fedezet mellett és minden oldalról lefogva a Hegyeshavas pusztájáról bevitték a körülbelül 3 kilométer távolságban lévő faluba. Ott erős őrizet alá vették.

Több órán át tartó tanácskozás és magának a községi előjárásnak meghívása után a bírótól egy olyan írást erőszakoltak ki, mely szerint a bíró utasította az erdőpásztorokat, hogy a lefogott marhákat azonnal adják ki. Ennek kiállítását az előjáróság erősebb közbelépésére szerdán délután 3 órakor szabadon engedték.

Mint értesülünk, az ügynek folytatása lesz a bíróság előtt is és a tettesek ellen már a bűnvádi feljelentésbe is adatott.

KÜLÖNFÉLÉK.

Felkérjük mindazon előfizetőinket, akik előfizetési díjakkal hátrálékban vannak, avagy előfizetésük lejárt, szíveskedjenek a díjak beküldéséről nevelőbb gondoskodni, nehogy a lap rendszeres küldésében emiatt fennakadás történjenk.

Felhívás. Mérnök, építész, építő- és kömvesmester, fakereskedő és vállalkozó olvasóinknak figyelmét felhívjuk a „Vállalkozók Lapja” című 28-ik évfolyamban Budapest (VII. Erzsébet-körút 8. szám alatt) megjelenő szaklapra, a mely az országban előforduló összes mérnöki munkákra, építkezésekre, szállításokra, lacladásokra, fakeresletekre vonatkozó állami, megyei községi és magánrésztől kibocsátott árjegyzési és árverési hirdetéseket, terpvázlatokat és az e téren előforduló mindenemű vállalati híreket közli. Előfizetési ára félévre 8 koron.

Hirdetmény. A m. kir. honvédelmi miniszter ur Ö Nagyméltósága folyó évi június hó 12-én kelt 72,453/9. számú rendeletével a csikszeredai ugynevezett fasátornál eszközözlendő javításokra 1410 korona 55 fillér összeget engedélyezett. A fent említett munkálatok kivételének céljából 1907. évi július hó 12-ik napjának délelőtti 10 órájára a honvéd lakatya helyiségében a kezelő tiszt irodában nyilvános ajánlati versenytárgyalás hirdetik. Versenyzni óhajtok felhivatnak, hogy fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó ajánlatukat a kitűzött nap délelőtti 10 órájára nevezett hivatalhoz annyival is inkább igyekezzenek beadni, mivel későbbben érkezettek figyelembe vételni nem fognak. Az ajánlatokhoz az engedélyezett összeg 50%-ának megfelelő bantpénz csatolandó. A szóban forgó munkálatra vonatkozó részletes költségvetés és feltételek a honvéd lakatnyában bármikor megtekinthetők. Az ajánlatban kifejezés adandó annak, hogy vállalkozó a feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti. Csikszereda, 1907. évi július hó 1-én. K á d á r, zászlóalj parancsnok.

GSARNOK.

Agglegény.

(Folytatás.)

Az ismeretség tovább foly. Összeke-rülünk egy társaságban, és én egyenesen hozzá megyek beszélgetni. Mikor a kezdet feszességen erőt vetünk, így szólók:

— Olyan roppant ünneplés arczot csinál, mikor az utcán látom. Kicsi hujja,

hogy megsem ismertem a múltkor.

— Hát maga! kiáltja ő ártatlan nyilt-sággal.

— De ha legközelebb találkozunk, barátságosabban kell üdvözölni.

— Szavaim gyökeret vernek kicsiny fejében, és ő megteszi azt megtesz félig, tréfásan és ez ismét egy lépéssel előbbre visz ismeretségünkben, melyet minden új meg új találkozás csak egyre bensőbbé tesz. Kérdezem egyszer tőle, hogy megye-e másnap korcsolyázni. Igennel válaszol, ott aztán folyton együtt vagyunk; én járkálok föl s alá az elektromos fényél és ő egyre körülöttem kering. Tova siklik, meg visszakerül, én merészkedem megjegyezni, hogy ez a mozdulat kecses, az a fordulat szépen sikerült stb.

— Nem jön holnap a hangversenyre?

— Nem tudom talán.

— Persze, hogy eljön valami ismerősével, és én hangverseny után engedelmet kérek, hogy asztalunkhoz üljek.

— És én haza kísérem, visszamenet róla ábrándozom, és egyszerre csak azon veszem magamat észre, hogy minden üres percemben rá gondolok, képe szüntelenül előttem lebeg és édes gyönyörrel tölti el a szívemet; olyan lesz rá nézve, mint egy kedves kis házi kanári, mely édes csicsérgés közt röpköd ide s tova, majd a karos székre, majd a diványra, majd az ablak párkányára, majd a vállamra. Nem ébreszt bennem más érzelemet, mint csöndes örömet, tudnék rá pártfogólag mosolyogni és kezemen hordozni, mint valami gyermeket.

— De ő fejlődik, növekszik, kezdi érvényesíteni nőiességét, közelebb tör és szívemet helyiely-közzel megremegtet. Összeösszerezzenek a gondolatra, hogy ő talán belém szeretett, és én ő belé. El-elsőzomrodik, de engem édes-keveset bánt, hogy tán én vagyok az oka. Néha czélozgat arra, hogy milyen közönyösök előtte azok, akikkel lársalog, és én is rajta csipem magamat, hogy ugyanazt mondom a nőkről, a kikkel lársalogni látott, mikor nem voltam az ő társaságában.

Megint egy táncmultság. Együtt vagyunk csaknem az egész este. Minden mozdulatából és ezer mindenféle apróságból világosan látom, hogy szeret. És ő bizonyára ugyanazt hiszi rólam, mert olyan odaadólag, olyan édes bágyadsággal bizzarám magát. Karomon csüng, feje kicsi hujja, hogy a vállamon nem pihen, és keze erősen szorítja az enyémet, mikor tovalejtünk a sima padozaton. Enyém hát egészen ez a karcsu, ártatlan szívű lényecske, és én olyan édes mámorot érzek, mintha éppen most ültük volna meg a menyegzőnket.

De ez az érzelem mégis csak pillanati, tán még egyszer-kétszer megismétlődik, aztán a mámor illan, s jön a csöndes megelégedettség és a — megelégedés.

Szóval az én kicsiny drámáimnak itt a tetőpontjuk, nem a házasságban és ilyenkor már csak a sorsfordulat és a katasztrófa van hátra.

Úgy egymáshoz szoktunk, szelidültünk — nem tudom, hogyan eshetik meg olyan hamar, de nálam legalább mindig így van — hogy nem bánt bennünket még a hallgatás sem. Ugy érzem, mintha átvergőd-tünk volna a szerelemnek minden egyes változatán és horgonyt vetettünk volna a szerelemnek minden egyes változatán, és horgonyt vetettünk volna egymás érzelmeinek biztos kikötőjében. — Nem beszélünk többé csak azért, hogy szóljunk, nem kapaszkodunk elcsépeit, köznapi tárgyakba, hogy a be-beálló némaságnak végét szakaszszuk. Csak egy-két megjegyzés itt-ott, ha valami fölbukkan, a mi mulattat bennünket, vagy ha eszünkbe ötlök valami; egy-két odavetett szó elég, hogy tükrében lássuk az egymás gondolatát. Elmegyünk együtt zenét is hallgatni, anélkül, hogy félnénk, hogy valaki illetlennek találja tartani.

— Megengedi, hogy haza kísérjem?

— Köszönöm.

Karomat ajánlom. Kocsira ülünk. — Végig hajatunk az alvó városban. Karommal őrzöm, nehogy a szűk kocsiüléről leszédüljön.

— Jó éjt! Köszönöm.

— Csak én köszönhetem. Jó éjtszakát Igy tart ez a viszony egy, másfél, tán két hónapig is. Illatozik, mint a tavaszi zelmice virágja. A harmadikban tán kihul-lana a magja. Legalább úgy érzem. Megismertem őt egészen, ismerem lényének minden színárnyékát, és már kezdnek sorban visszatérni, megismétlődni. És azért ott hagyom, nem keresem társaságát, nem vágyom többé látni. De megmarad még belőle egy kedves szelid emlékezet, amely körül-körülleg, amíg aztán az is tova illán, elenyészik, hogy helyet engedjen — egy másik ugyanolyannak.

Sz. 2602—907.

Pályázati hirdetmény.

Csikvármegye törvényhatósági bizottságának 3455—906. számú határozatával Csikszentsimon székhelyi ujjászervezett oltmenti körorvosi állásra melyhez Tusnád, Csikverebes, Csatószeg, Csikszentsimon és Csikszentkirály községek tartoznak, pályázatot hirdetek, s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 9. illetve az 1876. évi XIV. t.cikk 143. §-ában előirt minősítést igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérésüket hozzám folyó évi július hó 30-áig adják be. Ezen határidő után érkező kérések figyelembe nem vétetnek.

Javadalmazás: 1560 korona évi fizetés, 180 korona lakás pénz, 180 korona utazási átalány, a megválasztandó körorvos és a községek között egyezségileg megállapítandó látogatási díjak.

A megválasztandó körorvos a szegény betegeket ingyen tartozik gyógykezeln.

A választás napjától számított 15 nap alatt a megválasztott orvosi állást elfogadni köteles.

A kászonalciki járás főszolgabírája. Csikszentmártonon, 1907. jun. 24.

Bartalis Ágost
főszolgabíró.

Sz. 2602—902.

Pályázati hirdetmény.

Csikvármegye törvényhatósági bizottságának 3455—906. számú véghatározatával ujjá szervezett csikszentmártoni körorvosi állásra, melyhez Cs.-menaság, Csikszentgyörgy-Bánkfalva, Csikszentmárton, Csiksekefalva. Kozmás és Lázárfalva községek tartoznak, pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-c. 9. illetve az 1876. évi XIV. t.-c. 143. §-ában előirt minősítést igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérésüket folyó évi július hó 30-áig hozzám adják be. Határidő után érkező kérések figyelembe nem vétetnek.

Javadalmazás: évi 1620 korona fizetés, 240 korona lakás-pénz, 180 korona utazási átalány, a megválasztandó körorvos és a községek között egyezségileg megállapítandó látogatási díjak.

A megválasztandó körorvos a szegény betegeket ingyen tartozik gyógykezeln.

A választás napjától számított 15 nap alatt a megválasztott orvosi állását elfoglalni köteles.

Csikszentmárton, 1907. jun. 24.

Bartalis Ágost,
főszolgabíró.

Piaci árak.

Június 26-ról Csikszeredában.

Buza, hektóliterje	14 kor. — fill.
Rozs	12 40
Árpa	10 20
Zab	10 50
Törökbuza	11 —
Marhahus kilogramja	1 20
Sertéshus	1 48
Borjúhus	1 60
Egy verő malac	6 —
Egy bárány	8 —
Egy lud	5 50
Egy pulyka	7 —
Egy tyuk	3 —
Egy réce	3 —
12 tojás	— 40

Levelezőlapok

fényképlenyomatuk

magy és szép választékban kaphatók:

Szoboda Miklós kereskedésébe

Répati gyógyasványvíz

naponta friss töltésben kapható Niszel Lőrinc és Testvére kereskedésében Csikszeredán.

Jó családból való 2--3 gimnáziumot végzett fiu tanulóknak fölvétetik Pototzky Pál női és férfi divalüzletében Csikszeredában.

ELŐPATAK

gyógyfürdő

kiválóan jó eredménnyel használható a gyomor-, vese-, hólyag- és a méhgyulladás, máj- és lépajóknál, kőszvény és csuznál, altesti pangásoknál, valamint bármely az idegesség alapján fejlődő betegségeknek.

A nagyhirű előpataki gyógyvizek orvosi javaslat szerinti ivása, összekötve a megfelelő és itt feltalálható kiegészítő gyógyeszközökkel (meleg és hideg fürdők, vizgyógyintézet kezelés, massage, svédorna, dietikus étrend) rendkívül kedvező eredményt mutat fel. — Fürdő-idény:

május 15-től szeptember 15-ig

Vasuti állomás: Földvár és Sepsiszentgyörgy, honnan állandó olcsó kocsiközlekedés van. Lakás, ellátás olcsó és választékos. Az első- és utó-idényben (május 15-től június 15-ig és augusztus 20-tól szeptember 15-ig) a gyógy- és zenedíjak fele fizetendő, lakások 50%-al és ellátás is sokkal olcsóbb.

Az előpataki ásványvíz, mely a szénsavdús égvényes vasas vizek között első helyet foglal el, mint gyógyeszköz háznál is használható és üdítő kellemes ital, tisztán vagy borral vegyítve nagy kedveltségnek örvend. Itthon és a külföldön évenként egymillió palacknál több kerül forgalomba Szétküldési hely Előpatak, de kapható a legtöbb városban és nagyobb kereskedésben. — Prospektust kívánatra ingyen küld az igazgatóság.

Egy jó családból való fiu
tanulónak
fölvéttetik e lap kiadóhivatalába.

Répati víz

naponta friss töltésben kapható:
Nagy Gyulánál.

Az amerikai Porcellán Puder

csak akkor valódi,
ha az Amerikai Porcellán Puder Rész-
vénytársaság hivatalos védjegye rajta
van. — Ugy mindennemű amerikai
kozmetikai cikkek, mint amerikai arc
Habcrém ára 4 korona. Urhölgyek
szappan 1 korona 50 fillér.

A puder eredeti csomagolásban 5
és 3 koronás dobozban van forga-
lomban. — Mintakövet ára 30 fillér,
melyen a Chicagó is olvasható, az
nem valódi.

Mindennemű kül- és belföldi illat-
szerek kaphatók:

FEKETE VILMOS illatszertárban
Csikszeredán.

Szives figyelmét felhívom a helyi
és vidéki n. é. közönségnek 8
év óta Csikszeredában fenálló
könyvkötészetemre

hol minden e szakmába vágó munkák
kellő szakértelemmel végezletnek.
Szép munka, tartós és jutányos árak.
Szives pártfogást kéri alázatos
tisztelettel

Szemerjay Ferencz,
könyvkötő-mester.

HESZ-féle mérlegek

ipari, gazdasági használatra, mint: szék-
ker-, marja-, raktár-
százdós, tizedes és
tolószázmérlegek. —
Elismert kitünő el-
sőrendű gyártmány,
mely valamennyi
megkülönböztetett kiállítá-
sion legmagasabb

díjban részesített

HESZ VIKTOR

I. Erd. hidmérleggyára Nagyszében
Árlapok ingyen és díjmentesen küld.

Legnagyobb divatos ruhakelme raktár!

JAKAB JÓZSEF

POLGÁRI ÉS EGYENRUHA KÉSZÍTŐ, CSIKSZEREDA (Fötér).

Van szerencsém tisztelettel tudomására hozni a nagyérdemű közönségnek, hogy

FÉRFISZABÓ ÜZLETEMBEN

A LEGJOBB DIVATOS HAZAI GYÁRTMÁNYU gyapju és kamgarn SZÖVETEKBŐL NAGY RAKTÁRT TARTOK

melyekből a legcsinosabb kivitelben öllönyöket olcsó árak mellett készítek. —
Nemkülönben nagy raktárt tartok még mindenféle egyenruházati szövetekből
is; elvállalok katonai, vasuti s egyéb egyenruhák a legrovidebb idő alatt elkészítését

Ajánlom továbbá a nálam
raktáron levő és

nagy kelendőségnek
örvendő karikahajós patent

SINGER-FÉLE

VARRÓGÉPEKET

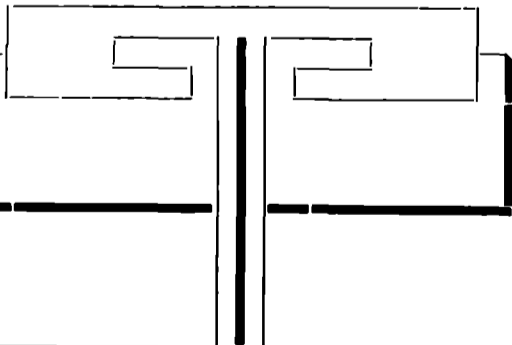
gyári áron, három évi jótállás
mellett, havi részletfizetésc.

Ugyiszintén nálam olcsón beszerezhetők a géphez szükséges mindenféle kellékek.
u. m. szíjjak, olajozók, csavarhuzók, hajók stb.
Becsés pártfogást kérve, vagyok

kiváló tisztelettel
Jakab József.

Legnagyobb divatos ruhakelme raktár!

Könyvnyomdai

munkák, u. m.: kereske-
delmi, ipari és társadalmi
célokra szükséges nyom-
tatványok, nagyobb terje-
delmü művek folyóiratok
meghívók, gyászjelenté-
sek, névjegyek csakis leg
izlésesebb, legolcsóbb,
szakszerűség tekintet-
ben kifogástalanul —
Szvoboda Miklós-nál
(Csikszereda) készülnek;
ugyanott kapható min-
den, — a könyvkeres-
kedéshez tartozó cikkek.

SZÉPSÉG!

Minden hölgynek kétségtelenül leghőbb vágya,
hogy mentől szebb legyen s hogy ezen célját
elérhesse, megragad minden alkalmat, a leg-
képtelenebb dolgokkal kenegette arcát. — A
legjobb esetben saját kárára teszi ezt, mert
nemcsak, hogy szép nem lesz, hanem ellenkezőleg, sok esetben tönkre teszi arcborát úgy,
hogy igen hosszú idő, gondos ápolás kell ahhoz, hogy ismét helyrehozza.

Az a világon egyedülálló siker, melyet Földes Kelemen aradi gyógyszerész Margit-
Crème-jével elért (különösen Francia- és Németországban) sok ember arra birt, hogy
ezt a világhírű, ártalmatlan és az arc minden tisztálansága (szeptó, májolt, kiütések
stb.) ellen páratlanul és csodálatosan ható szert utánozzák. Természetes, hogy ez
senkinek sem sikerül, mert a Margit-Crème készítésének titkát senki más nem ismeri, mint
a feltaláló és készítő s épen azért, mert a titkot soha senkire sem bízta, hanem minden
egyik készítményt maga állít elő, a Margit-Crème mindig egyforma, annak kidolgo-
zása a leggondosabb, tehát hatása is rögtöni és biztos. Óvakodjunk tehát arcunkat
mindenfélével kenegetni és használjunk oly szert, melyet angol, amerikai és francia hír-
neves orvosok is ajánlanak, mint egyedül biztos és ártalmatlan szert az arc szépi-
tésére és a szépség megőrzésére. Ez a világhírű szépség szer a Földes-féle Margit-
Crème, mely már 4-5 napi használat után teljesen átalakítja az arc bőrét, eltünteti a
szeptókat, májoltokat, kiütéseket, bőrtakát, mitesszert, arc- és kézvrösséget. Az
arc ideális szép, üde és ifju lesz s emellett a Margit-Crème teljesen ártalmatlan.
Egy tégely ára 1 korona, Margit-szappan 70 fillér és Margit-puder (telér,
rózsa és crème színben) 1 K. 20 fillér. Ezen szerek mindegyike külön is használ-
ható. A Földes-féle Margit-Crème kapható a világ minden nagyobb gyógyszerertárában,
ahol pedig raktáron nem volna, tessék egyenesen a készítőnek így címezve írni Földes
Kelemen gyógyszerész, Arad.

Főraktár Csikszeredán: Szász Árpád gyógyszerésznel.

FÉNYKÉPÉSZETI MÜTEREM!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a mai
modern kornak megfelelő és kényelmesen berendezett teljesen új

Fényképészeti és Festészeti Mütermet

nyitottam Potoczky Pál kereskedő ur udvarán, (Nagy Gyula keres-
kedő ur átellenében.) Mütermemben az itt eddig nem készített
legművészebb kivitelü képek készülnek, ugymint: fényes,
platinált többféle színes, továbbá selyem és bársonyra szintén
többféle színben. Porcelláura stb. és a már meglevő legkisebb
régü képekről életnagyságig bromézüst és olajban nagyítok.

Gyulai Ferenc fényképész - Csikszereda.

Felvételek borult időben és ünnepeken is eszközöltetnek
reggel 9 órától délután 6 óráig. — És mindezt oly művészi
kivitelben, hogy a legmagasabb műértő igényeknek is megfelel.
Kívánatra vidékre is kirándulok. Kereskedők részére táj-
képes levelezőlapokat szállítok és hozzá felvételeket is eszközölök.

GROOM BENZIN motoraink

és cséplőlocomobiljaink csodákat mivelnek! Csak mi adunk 3
évi jótállást. Ha Budapestre jön, nézze meg.

Malom és villamvilágításu berendezések, szivógázmoto-
rok, részletfizetés.

Árjegyzéket ingyen küld: Zámboorszky és Társai
szabadalmazott önműködő motor fűvágó gépgyár b. t. Budapest,
V. Vígsház-utca 3. sz.

KAJSZIN barack, csakis ananász-fajok, elsőrendűek,
75 kilós postakosaraként 1 frt 20, zöld
ringló és zöld dió, nemes fajtákat 1 frt 20 krért szállítja:

Szabó Géza
gyümölcskivitele Csongádról.

Gurabonczy Portland Cement és födelcserép, nyergesujfalusi Román Cement határtalan tar-
csőbb áron kapható nagy es kis mennyiségben az egyesült Cementgyárak bizományi
raktárába, Csikszeredán

Raktár és iroda: Rákóczi-utca, (a nagy dohánytőzsdével szembe.)

Nyomatott a Székelység könyvnyomdájában, Szvoboda Miklós-nál. Csikszeredában 1907.